

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (šesti senat)

z dne 19. decembra 2019*

„Predhodno odločanje – Varstvo potrošnikov – Direktiva 2008/48/ES – Potrošniške kreditne pogodbe – Člen 10(2) – Informacije, ki se morajo vključiti v kreditne pogodbe – Efektivna obrestna mera – Nenavedba natančnega odstotka te obrestne mere – Obrestna mera, izražena v razponu od 21,5 % do 22,4 %“

V zadevi C-290/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Krajski sodni sodišče v Trnavi (okrožno sodišče v Trnavi, Slovaška) z odločbo z dne 12. marca 2019, ki je na Sodišče prispela 9. aprila 2019, v postopku

RN

proti

Home Credit Slovakia a.s.,

SODIŠČE (šesti senat),

v sestavi M. Safjan, predsednik senata, L. Bay Larsen in N. Jääskinen (poročevalec), sodnika,

generalni pravobranilec: M. Campos Sánchez-Bordona,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za slovaško vlado B. Ricziová, agentka,
- za Evropsko komisijo G. Goddin in A. Tokár, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: slovaščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS (UL 2008, L 133, str. 66), kakor je bila spremenjena z Direktivo Komisije 2011/90/EU z dne 14. novembra 2011 (UL 2011, L 296, str. 35) (v nadaljevanju: Direktiva 2008/48).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med osebo RN, potrošnikom, in družbo Home Credit Slovakia a.s. (v nadaljevanju: Home Credit) glede potrošniške kreditne pogodbe, ki jo je potrošnik sklenil s to kreditno institucijo in v kateri efektivna obrestna mera (v nadaljevanju: EOM) ni bila določena z enotno stopnjo.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V uvodnih izjavah 9, 19 in 31 Direktive 2008/48 je navedeno:
 - „(9) Polna uskladitev [harmonizacija] je potrebna zato, da se vsem potrošnikom v Skupnosti zagotovi visoka in primerljiva raven varovanja njihovih interesov in se vzpostavi pravi notranji trg. [...]
 - [...]
 - (19) Da bi se potrošniki lahko odločali ob polnem poznavanju dejstev, bi morali še pred sklenitvijo kreditne pogodbe dobiti ustrezne podatke, ki jih lahko potrošnik odnese s seboj in preuči, o pogojih in stroških kredita ter svojih obveznostih. Za zagotovitev kar največje preglednosti in primerljivosti ponudb bi morali ti podatki vsebovati predvsem strošek efektivne obrestne mere za ta kredit, ki bi jo bilo treba v vsej Skupnosti določiti na enak način. Ker se v tej fazi efektivna obrestna mera lahko navede samo s primerom, mora biti ta primer reprezentativen. Zato mora na primer ustrezati povprečnemu trajanju in skupnemu znesku kredita, odobrenemu za obravnavan tip kreditne pogodbe in, če je potrebno, naročenemu blagu. Pri določitvi reprezentativnega primera je treba upoštevati pogostost določenih tipov kreditne pogodbe na določenem trgu. Pri določitvi posojilne obrestne mere, pogostosti obrokov in kapitalizacije obresti bi morali dajalci kredita uporabljati ustaljen način izračuna za zadevni potrošniški kredit.
 - [...]
 - (31) Da bi potrošniku omogočili poznavanje svojih pravic in obveznosti iz kreditne pogodbe, bi morala ta na jasen in jedrnat način vsebovati vse potrebne informacije.“
- 4 Člen 1 te direktive določa, da je namen te direktive harmonizirati nekatere vidike predpisov držav članic v zvezi s pogodbami, ki zajemajo potrošniške kredite.
- 5 Člen 3(i) navedene direktive določa:
 - „V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve:
 - [...]
 - (i) ‚[EOM]‘ pomeni skupne stroške kredita za potrošnika, izražene kot letni odstotek skupnega zneska kredita, po potrebi vključno s stroški iz člena 19(2)“.

- 6 Člen 4 Direktive 2008/48 se nanaša na standardne informacije, ki se vključijo v oglaševanje kreditnih pogodb. Ta člen določa, da mora vsako oglaševanje v zvezi s temi pogodbami, kjer je navedena obrestna mera ali drugi podatki v zvezi s stroški kredita za potrošnika, vsebovati standardne informacije, ki morajo biti opredeljene na jasn, jedrnat in pregleden način, s pomočjo reprezentativnega primera. Med te informacije med drugim spada EOM.
- 7 Člen 10 te direktive, naslovljen „Informacije, ki se morajo vključiti v kreditne pogodbe“, v odstavku 2(g) določa:

„Kreditna pogodba jasno in jedrnato navaja:

[...]

(g) [EOM] in skupni znesek, ki ga mora plačati potrošnik, izračunan ob sklenitvi kreditne pogodbe; navedejo se vse predpostavke, uporabljene za izračun navedenih obresti“.

- 8 Člen 19 navedene direktive, naslovljen „Izračun [EOM]“, določa:

„1. [EOM], ki je na letni osnovi enaka trenutni vrednosti vseh prihodnjih ali obstoječih obveznosti (črpanj, odplačil in stroškov), o katerih sta se dajalec kredita in potrošnik dogovorila, se izračuna v skladu z matematično formulo iz dela I Priloge I.

2. Za namen izračuna [EOM] se določijo celotni stroški kredita potrošniku, razen kateri koli stroški, ki jih potrošnik plača za neizpolnjevanje katerih koli obveznosti iz kreditne pogodbe, in stroški, razen nakupne cene, ki jih mora za blago ali storitve plačati ne glede na to, ali gre za kreditno ali gotovinsko transakcijo.

Stroški vodenja računa, na katerem se evidentirajo plačilne transakcije in črpanja, stroški uporabe plačilnih sredstev za plačilne transakcije in črpanja ter drugi stroški v zvezi s plačilnimi transakcijami se vključijo v skupne stroške posojila potrošniku, razen če je odprtje računa neobvezno in so stroški računa jasno in ločeno prikazani v posojilni pogodbi ali kateri koli drugi pogodbi, sklenjeni s potrošnikom.

3. Izračun [EOM] temelji na predpostavki, da je kreditna pogodba veljavna do dogovorjenega roka ter da dajalec kredita in potrošnik izpolnita svoje obveznosti pod pogoji in do datumov iz kreditne pogodbe.

4. V primeru kreditnih pogodb s klavzulami, ki dovoljujejo razlike pri posojilnih obrestnih merah, in – kjer je to ustrezno – stroških, ki so zajeti v [EOM], ni jih pa mogoče številčno izraziti pri izračunu, se [EOM] izračuna ob predpostavki, da so posojilne obrestne mere in drugi stroški nespremenljivi glede na začetno raven ter da se uporabljajo do konca veljavnosti kreditne pogodbe.

5. Pri izračunu [EOM] se lahko po potrebi uporabijo dodatne predpostavke iz Priloge I.

Če predpostavke iz tega člena in dela II Priloge I ne zadostujejo za izračun [EOM] na enoten način ali niso več prilagojene ekonomskemu položaju na trgu, lahko Komisija določi dodatne predpostavke, potrebne za izračun efektivne obrestne mere, ali spremeni obstoječe. [...]

- 9 V Prilogi I k Direktivi 2008/48 je v delu I določena osnovna enačba, ki določa EOM. V tem delu je pojasnjeno, da se rezultat izračuna te enačbe izrazi z natančnostjo vsaj ene decimalke. Če je na naslednjem decimalnem mestu število 5 ali večje, se število na tem decimalnem mestu poveča za eno.

10 V delu II Priloge I so navedene naslednje dodatne predpostavke za izračun EOM:

- „(a) Če daje kreditna pogodba potrošniku možnost prostega črpanja, se šteje, da je celotni znesek kredita črpan takoj in v celoti.
- (b) Če daje kreditna pogodba potrošniku možnost prostega črpanja na splošno, vendar med različnimi načini črpanja predvideva omejitev glede zneska kredita in časovnega obdobja, se šteje, da je znesek kredita črpan na prvi datum, določen v kreditni pogodbi, in v skladu s temi omejitvami črpanja.
- (c) Če kreditna pogodba predvideva različne načine črpanja z različnimi stroški ali posojilnimi obrestnimi merami, se šteje, da je celotni znesek kredita črpan po najvišjih stroških in posojilni obrestni meri, ki se obračunajo za najpogosteje uporabljeno vrsto transakcije za to vrsto kreditne pogodbe.

[...]

- (f) V primeru kreditnih pogodb, razen pri prekoračitvah in odprtih kreditnih pogodbah, kot je navedeno v predpostavkah iz točk (d) in (e):

[...]

- (ii) če datum sklenitve kreditne pogodbe ni znan, se predpostavlja, da je datum začetka črpanja datum, ki omogoča najkrajši časovni presledek med navedenim datumom in datumom prvega plačila potrošnika.

[...]“

Slovaško pravo

11 Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebitel'ských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon št. 129/2010 o potrošni'skích kreditih ter drugih kreditih in posojilih, odobrenih potrošnikom, ter o spremembi in doplnitvi nekaterih drugih zákonov) v različici, ki se uporablja v sporu o glavni stvari, je namenjen prenosu Direktive 2008/48 v slovaško pravo.

12 Člen 9(2)(j) tega zakona določa:

„Kreditna pogodba mora vsebovati:

[...]

- (j) [EOM] in skupni znesek, ki ga mora plačati potrošnik, izračunan ob sklenitvi kreditne pogodbe; navedejo se vse predpostavke, uporabljene za izračun navedenih obresti“.

13 Člen 11(1) navedenega zakona določa:

„Za potrošni'ski kredit se šteje, da je odobren brez obresti in stroškov, če:

[...]

- (b) potrošni'ska kreditna pogodba ne vsebuje podatkov iz člena 9(2), od (a) do (k), (r) in (y),

[...]

(d) je v potrošniški kreditni pogodbi nepravilno navedena [EOM] v škodo potrošnika.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 14 Oseba RN in družba Home Credit sta 4. marca 2013 sklenili potrošniško kreditno pogodbo v višini 3359,14 EUR. V pogodbi je bil naveden znesek mesečnega obroka (89,02 EUR), obrestna mera (19,62 %) in EOM (od 21,5 % do 22,4 %). V pogodbi je bilo tudi navedeno, da je EOM odvisna od datuma, ko bo kredit osebi RN odobren, in da bo oseba RN o EOM obveščena po tem datumu.
- 15 Poleg tega so bili v pogodbi določeni roki zapadlosti obrokov in to, da se prvi plača en mesec po odobritvi kredita; vsi ostali obroki se plačujejo 15. dan v koledarskem mesecu, doba za poplačilo kredita pa je 60 mesecev.
- 16 Družba Home Credit je 2. julija 2017 osebo RN obvestila, da je ta v celoti poplačala kredit, in sicer v znesku 5291,24 EUR.
- 17 Vendar je oseba RN zoper družbo Home Credit vložila tožbo za povračilo zaradi neupravičene obogatitve, ker naj bi bilo treba za kredit šteti, da je odobren brez obresti in stroškov, saj EOM v pogodbi ni bila določena z enotno stopnjo, ampak v razponu od minimalne do maksimalne stopnje. Ker je oseba RN menila, da mora plačati le glavnico, in sicer 3359,14 EUR, je tako zahtevala vračilo zneska 1932,10 EUR iz naslova neupravičene obogatitve.
- 18 Prvostopenjsko sodišče temu zahtevku ni ugodilo. To sodišče je med drugim ugotovilo, da je bil kredit, ki ga je osebi RN odobrila družba Home Credit, potrošniški kredit in da je kreditna pogodba vsebovala vse podatke, zahtevane v členu 9(2) zakona št. 129/2010. To sodišče je tudi razsodilo, da v pogodbi ni bilo treba izrecno navesti EOM z enotno stopnjo in da bi bilo nesorazmerno sankcionirati dajalca kredita tako, da bi se ugotovilo, da je bil kredit odobren brez obresti in stroškov zgolj zato, ker je bila EOM izražena kot stopnja v razponu dveh vrednosti (od do).
- 19 Predložitveno sodišče, pri katerem je oseba RN vložila pritožbo, se sprašuje, ali je določitev EOM v takem razponu v nasprotju z Direktivo 2008/48.
- 20 To sodišče navaja, da je družba Home Credit trdila, da je bila kreditna pogodba sklenjena po telefonu, tožeča stranka pa je imela 35 dni, da sprejme ali zavrne ponudbo za sklenitev kreditne pogodbe. Iz tega razloga naj družba Home Credit ne bi mogla natančno določiti datuma odobritve kredita, od katerega je bila odvisna EOM.
- 21 Vendar predložitveno sodišče meni, da se ta trditev ne zdi prepričljiva glede na predpostavke, navedene v Prilogi I, del II, k Direktivi 2008/48, zlasti tiste, ki so določene v točkah (a), (c) ali (f) tega dela. Nepoznavanje datuma odobritve kredita naj dajalca kredita ne bi razbremenilo obveznosti, da navede EOM z natančnim odstotkom, izraženim z eno samo vrednostjo.
- 22 V teh okoliščinah je Krajský súd v Trnave (okrožno sodišče v Trnavi, Slovaška) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 10([2])(g) Direktive [2008/48] razlagati tako, da potrošniška kreditna pogodba izpolnjuje zahtevo iz navedene določbe, če [EOM] v njej ni določena z navedbo natančnega podatka v odstotkih, temveč z intervalom med dvema podatkom (od do)?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 23 Predložitveno sodišče z vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 10(2)(g) Direktive 2008/48 razlagati tako, da nasprotuje temu, da se EOM v potrošniški kreditni pogodbi ne izrazi z enotno stopnjo, temveč v razponu od minimalne do maksimalne stopnje.
- 24 Navedi je treba, da navedba EOM v razponu dveh vrednosti ni v skladu z besedilom več določb Direktive 2008/48, zlasti členov 3 in 19, niti s sistematiko te direktive. Iz navedenih določb namreč izhaja, da mora biti EOM izražena v odstotku z natančno določeno številko.
- 25 Tako po eni strani člen 3(i) Direktive 2008/48, ki opredeljuje EOM tako, da „pomeni skupne stroške kredita za potrošnika, izražene kot letni odstotek skupnega zneska kredita“, zahteva, da se določi natančen odstotek.
- 26 Po drugi strani iz člena 19(1) Direktive 2008/48 v povezavi s Prilogo I, del I, k tej direktivi izhaja, da se EOM izračuna v skladu z matematično formulo iz navedene priloge in mora odražati na eno decimalno mesto vse obstoječe ali prihodnje obveznosti, o katerih sta se dajalec kredita in potrošnik dogovorila. Poleg tega odstavek 5, drugi pododstavek, člena 19 določa, da je treba EOM izračunati na enoten način. Kot je slovaška vlada pravilno navedla v pisnem stališču, lahko izpolnjevanje navedenih zahtev vodi le do natančnega rezultata, izraženega na eno decimalno mesto.
- 27 To razlago potrjujeta tudi cilj, ki ga uresničuje Direktiva 2008/48, in funkcija, ki jo ima EOM v sistemu, vzpostavljenem s to direktivo.
- 28 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je bila Direktiva 2008/48 sprejeta z dvojnimi cilji, in sicer, da se vsem potrošnikom v Evropski uniji zagotovi visoka in enakovredna raven varovanja njihovih interesov in da se olajša vzpostavitev dobro delujočega notranjega trga potrošniških kreditov (sodba z dne 5. septembra 2019, Pohotovost, C-331/18, EU:C:2019:665, točka 41 in navedena sodna praksa). Iz uvodne izjave 19 te direktive izhaja, da je njen namen med drugim zagotoviti, da lahko potrošnik pred sklenitvijo kreditne pogodbe dobi ustrezne podatke, ki se nanašajo predvsem na EOM v celotni Uniji in mu omogočajo primerjavo teh obrestnih mer.
- 29 Sodišče je že poudarilo, da je EOM – kot skupni strošek kredita v obliki obrestne mere, izračunane na podlagi enkratne matematične formule – za potrošnika bistvenega pomena. Ta obrestna mera namreč potrošniku omogoča, da s finančnega vidika oceni obseg obveznosti, povezane s sklenitvijo kreditne pogodbe (glej v tem smislu sodbe z dne 21. aprila 2016, Radlinger in Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, točka 90 in navedena sodna praksa; z dne 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, točka 66 in navedena sodna praksa, in z dne 20. septembra 2018, EOS KSI Slovensko, C-448/17, EU:C:2018:745, točka 64).
- 30 S tega vidika obveznost zagotovitve informacij, določena v členu 10(2) Direktive 2008/48, v skladu s katero se v kreditni pogodbi jasno in jedrnato navede EOM, prispeva k uresničitvi ciljev te direktive (glej v tem smislu sodbo z dne 5. septembra 2019, Pohotovost, C-331/18, EU:C:2019:665, točka 42 in navedena sodna praksa), predvsem cilja, da se zagotovi visoka raven varovanja interesov potrošnikov.
- 31 Ugotoviti je treba, da če bi bilo v kreditni pogodbi dovoljeno določiti EOM, ki je ne bi bilo treba izraziti z enotno stopnjo, temveč v razponu od minimalne do maksimalne stopnje, merilo jasnosti in jedrnatosti iz člena 10(2) Direktive 2008/48 ne bi bilo izpolnjeno. To merilo je bistveno za to, da lahko potrošnik, kot je navedeno v uvodni izjavi 31 te direktive, pozna svoje pravice in obveznosti iz kreditne pogodbe. Uporaba takega razpona bi lahko namreč ne le otežila oceno skupnih stroškov kredita, temveč bi lahko potrošnika tudi zavedla glede dejanskega obsega njegove obveznosti.

- 32 Dodati je treba, da v zvezi s tem ni upoštevna okoliščina, na katero se sklicuje predložitveno sodišče, v skladu s katero dajalec kredita naj ne bi bil seznanjen z nekaterimi podatki, zlasti z datumom črpanja kredita ali celo datumom sklenitve pogodbe, ko potrošniku predloži ponudbo za sklenitev kreditne pogodbe.
- 33 Direktiva 2008/48 namreč v Prilogi I, del II, določa dodatne predpostavke za lažji izračun EOM, če nekateri podatki niso znani ali jih iz drugih razlogov ni mogoče določiti.
- 34 Torej, kadar datum črpanja kredita ni znan, so dajalcu kredita za natančen izračun EOM na voljo dodatne predpostavke, določene zlasti v Prilogi I, del II, točke od (a) do (c), k Direktivi 2008/48. Podobno, če datum sklenitve kreditne pogodbe ni znan, Priloga I, del II, točka (f)(ii), k tej direktivi določa, da je datum začetka črpanja datum, ki omogoča najkrajši časovni presledek med navedenim datumom in datumom prvega plačila potrošnika.
- 35 Zato zlasti zaradi navedenih predpostavk, katerih namen je olajšati izračun EOM na enoten način, ni mogoče trditi, da določitev EOM, izražene kot enotna stopnja, ne bi bila mogoča ali pa bi bila pretirano otežena, če takšni podatki niso znani.
- 36 Glede na zgornje preudarke je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 10(2)(g) Direktive 2008/48 razlagati tako, da nasprotuje temu, da se EOM v potrošniški kreditni pogodbi ne izrazi z enotno stopnjo, temveč v razponu od minimalne do maksimalne stopnje.

Stroški

- 37 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (šesti senat) razsodilo:

Člen 10(2)(g) Direktive 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS, kakor je bila spremenjena z Direktivo Komisije 2011/90/EU z dne 14. novembra 2011, je treba razlagati tako, da nasprotuje temu, da se efektivna obrestna mera v potrošniški kreditni pogodbi ne izrazi z enotno stopnjo, temveč v razponu od minimalne do maksimalne stopnje.

Podpisi